

Universitätsbibliothek Paderborn

Ioannis S. R. E. Cardinalis Bona Opera Omnia

Tribus Tomis comprehensa

Opuscula Spiritiva - I. Horologium Asceticum. II. Principia Vitae Christianae. III. Manuductio ad Coelum. IV. Via Compendii ad Deum. V. De Sacrificio Missae. VI. De Discretionem Spirituum ... Operum Eminentiss. Cardinalis, Tom. I

Bona, Giovanni

Parisiis, 1677

Cap. II. Duplicem esse gratiam, quarum una justificans & gratum faciens, altera gratis data. Quid utraque sit. Discretionem Spirituum inter gratis datas potissimum locum habere. Quid sit haec ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-9969

memotia, errat iudicium: nec idoneus sum ad bonum eligendum, quo per peccatum me sponte privavi. Te deserui, à quo factus sum, & duo mala contraxi, ignorantiam, & infirmitatem: atque in his manebo, & in his peribo, nisi tu me reficias, qui de nihilo me fecisti. Sine luce & ope tua non est veritas, sed vanitas: non est scientia, sed error: non est discretio, sed confusio. Ideo clamo ad te cum Propheta (1), *Dominus illuminatio mea, & salus mea*; ut illuminatio detrahat ignorantiam, salus infirmitatem. Clamo, inquam, ad te, ut ea quæ nescio doceas me, in his quæ novi custodias me, in quibus fallor corrigas me, in quibus labor confirmes me: à falsis & noxiis eripias me. Et velle quidem ex tuo munere adjacet mihi, perficere autem non invenio, nec aliquando me inventurum confido, nisi tu qui velle dedisti, des & perficere. Non enim est volentis neque currentis, sed tui miserentis, Salvator mundi, sine quo nihil possum, nihil habeo, nihil sum.

CAPUT. II.

Duplicem esse gratiam, quarum una justificans & gratum faciens, altera gratis data. Quid utraque sit. Discretionem spirituum inter gratis datas potissimum locum habere. Quid sit Discretio. An detur per modum habitus. Quid ad eam requiratur. Duo ejus modi, unus à Deo infusus, alter per modum artis.

I. **G**Ratia Dei, qua nihil excellentius hominibus attributum est, duplex ab Angelico doctore (a) dicitur esse; una per quam homo justificatus ad Deum reducitur, & divinæ naturæ confors efficitur: altera per quam aliis cooperatur, utificentur, & ad Deum reducantur. Illa *gratum faciens*, hæc *gratis data* nuncupatur. Quamvis enim omnis gratia à Deo gratis do-

¹ Psal. 26. 45. Thom. 1. 2. q. 111. art. 1.

netur supra meritum personæ, & supra debitum naturæ; ex fine tamen propter quem datur, orta est hæc distinctio: nam prima ad sanctificationem ejus, cui datur: altera ad aliorum salutem ordinatur. Illa justorum propria est, hæc justis & peccatoribus communis. Ideo illa gratum faciens dicitur, quia supra rationem gratiæ gratis datæ hoc addit, quod hominem Deo gratum & amabilem reddit: hæc autem antonomastice gratis data vocatur, quia hanc solam gratiæ proprietatem habet, quod gratis detur; per se verò, & ex primario ac intrinseco fine non sanctificat hominem, cui datur. Illa unius rationis & speciei est, quia unica est recipientis perfectio: hæc in plures dividitur species, quia diversæ sunt operationes sive energemata ad multiplicem aliorum utilitatem. Hæ gratiæ sic ab Apostole enumerantur. *(b) Divisiones gratiarum sunt, & divisiones operationum. Unicuique autem datur manifestatio spiritus ad utilitatem. Alii per spiritum datur sermo sapientiæ, alii sermo scientiæ secundum eundem spiritum, alteri fides in eodem spiritu, alii gratia sanitarum, alii operatio virtutum, alii prophetia, alii discretio spirituum, alii genera linguarum, alii interpretatio sermonum. Hac autem omnia operatur unus atque idem spiritus dividens singulis prout vult.* Et hæc quidem sunt species gratiarum, quas divina providentia illis hominibus conferre solet, quibus utitur tanquam instrumentis, ut quosdam per eos ad fidem vocet, & ad salutem promoveat. Eminent autem inter cæteras tam dignitate, quàm necessitate Discretio spirituum, de qua aliis ommissis sermo nobis futurus est. Sed quia, ut diximus superiori Capite, ea obscura, & valdè perplexa est, ne lector statim in limine impingat, & se laqueis involvat, paulò fulsius explicare oportet, quid hujus gratiæ nomine intelligatur.

II. Quidam cum S. Thoma *(c)* Discretionem spi-

b 1. Cor. 12, *c* S. Th. 1. 2. q. 111. art. 4.

rituum nihil aliud esse arbitrantur, quàm cognitionem cogitationum cordis, & eam sicut & prophetiam ordinari aiunt ad confirmandam fidei doctrinam. Confirmatio enim in his quæ sunt supra rationem per ea fit, quæ propriè pertinent ad divinam virtutem; cuiusmodi est earum rerum manifestatio, quas solius Dei est scire; futura scilicet contingentia, pro quibus datur prophetia; & occulta cordium, ad quæ penetranda datur Discretio spirituum. Sic autem accepta Discretio, quamvis sub prophetia comprehendi, & vix ab ea distinguatur; notabile tamen inter utramque discrimen intercedit. Nam prophetia per se est obscura, nec potest evidens esse nisi in attestante: Discretio verò evidentiam habere potest non solum in attestante, sed etiam ex clara intuitione internarum cogitationum quæ revelantur. Istæ enim actu existunt. suntque occultæ, vel ex defectu principii cognoscendi, specierum nempe & luminis; vel ex dependentia cognitionis nostræ à phantasmatibus: at verò hæc impotentia facilè à Deo suppleri potest vel per infusionem specierum & luminis, vel per speciale auxilium, quo intellectus eleveatur ad operandum sine dependentia à phantasmatibus. Alii rectiùs docent Discretionem spirituum in peculiari motione Spiritus sancti consistere ad discernendum inter varios motus, à quo spiritu proveniant, bono an malo, sive ad mores spectent, sive ad doctrinam: sive quis interiùs & invisibiliter moveatur, & excitetur, sive exteriùs per homines docentes & consulentes, aut per Angelos sensibiliter loquentes, vel apparentes. Et hæc est gratia Discretionis, quam inter gratis datas septimo loco recenset Apostolus, quæ à Spiritu sancto non omnibus datur, sed quibus, & quando vult, ad discernendos spiritus non solum in seipsis, sed etiam in aliis ad communem Ecclesiæ utilitatem. Hæc autem nihil aliud est quàm illustratio mentis, qua perfusus homo facilè, & sine errore dijudicat à quo principio

tum proprii, tum alieni motus & cogitationes ad electionem pertinentes excitentur: quid scilicet à bono, quidve à malo spiritu suggeratur.

¶ III. Sunt qui putent hanc gratiam infundi per modum habitus, nam de aliquibus Sanctis legitur virtute quadam habituali aliorum cogitationes pro suo arbitratu perspexisse, imò etiam cognovisse quasi ex ipso aspectu an quis esset in statu gratiæ, vel damnationis, quæ gratia major est, quàm occultas cogitationes inspicere. S. Anselmus Cantuariensis, ut in ejus vita refert Edinerus, divina luce perfusus mores omnis sexus & ætatis ita discretionis ratione monstrante penetravit, ut cuique posset sui cordis arcana revelare. Origines etiam semina, & radices omnium virtutum, ac vitiorum deregebat, & quomodo illæ *acquiri*, & ista *vinci*, & evitari possent luce clarius edocebat. Alii plures occurrunt Sanctorum acta legentibus hoc eodem dono præditi; non tamen credo in eorum potestate fuisse omnes omnium cogitationes videre quoties vellent: hæc enim gratia, sicut & reliquæ gratis datæ, in Christo solo per modum habitus fuerunt, ut concors Theologorum sententia docet; cæteris datur per modum actus sive morionis transeuntis, aliis quidem rariùs, aliis frequentius, aspirante divinâ gratiâ, quando, & quomodo vult. Optimè de hac re Gregorius Magnus. [d] *In cunctis fidelibus spiritus venit, sed in solo Mediatore semper singulariter permanet, quia ejus humanitatem nunquam deseruit, ex cujus divinitate procedit. In illo igitur manet, qui solus & omnia & semper potest. Nam fideles qui hunc accipiunt, cum signorum dona semper habere, ut volunt, non possunt, hunc se accepisse quasi in transitu ostensione testantur.* [e] Idem alibi. *Prophætia spiritus Prophetarum mentes non semper irradiat: quia sicut de sancto Spiritu scriptum est, Ubi vult spirat; ita sciendum est, quia & quando vult aspirat. Quod omnipotens Deus ex magnæ pietatis dispensa-*

Greg. lib. 2. mor. c. 27. c Lib. 2 Dialog. cap. 21.

ione disponit, quia dum spiritum prophetiae aliquando dat, & aliquando subtrahit, & mentes elevat in celsitudine, & custodit in humilitate, ut & accipientes spiritum inveniant quid de Deo sint, & rursus non habentes cognoscant quid de semetipsis.

IV. Varios Discretionis modos Joannes Climacus ita describit. (f) *Discretio in tyronibus, seu rudibus est perfecta & vera status sui interioris cognitio. In medijs seu proficientibus est sensus quidam animi, qui bonum propriè dictum à physico, & ejus contrarium sine errore dijudicat. In perfectis est cognitio ex divina illustratione orta, quæ obscura quæque in se, & in alijs suo lumine illustrare potest. Generatim verò & omnia complectendo hoc est, & intelligitur esse Discretio, divina nimirum voluntatis certa & firma comprehensio, quovis tempore, quocumque in loco, & negotio, quam tantum possident mundi corde, corpore, & ore.* Hæc ille, qui dum hanc gratiam solis justis, & mundis inesse affirmat, communi Theologorum sententiæ non adversatur. Licet enim hi doceant omnem gratiam gratis datam etiam in malis reperiri posse, quia ex primario, & intrinseco fine non ad propriam sanctificationem, sed ad aliorum ædificationem tribuitur; si tamen consideremus bonitatem morum secundum passiones animi, & actiones externas, ex doctrina S. Thomæ (g), certum est per morum malitiam donum Discretionis impediri. Infusio etenim luminis supernaturalis ad hoc necessaria mentis tranquillitatem, & internam pacem requirit, quæ in animo vitiis obnoxio, ac terrenis affectionibus perturbato locum non habet. Ideo ut plurimum solis justis, & mundis corde lux ista infunditur, quibus visio Dei rerumque divinarum promissa est dicente domino (h): *Beati mundo corde quoniam ipsi Deum videbunt.* Hæc est sapientia, quæ in malevolam animam non intrat, nec habitat in corpore subdito peccatis, sed in sola anima justis requiescit. (i) Quicquid Dei est illi protinus percipiunt, qui spiritu Dei pleni sunt. Et si gratia Dei

f Clim. grad. 26. g. 2. 2. qu. 172. art. 4. h Math. 5. 8. i Sap. 1. 4.

bonus odor est, ut testatur Apostolus (i), anima Deo plena, ejus suavitate perceptâ, post eam currit, & internâ quadam motione animam item cognoscit, in qua Deus inhabitat. Quod verò oporteat perturbationibus carere ad discernendas cogitationes, S. Diadochus Photicensis Episcopus his verbis docet. [k] *Oportet eos qui certant animum semper extra perturbationem fluctus conservare, ut mens cogitationes incurrentes discernens, bonas quidem, & à Deo missas in penu memoria recondat, malas verò, & demoniacas ex apothecis nature ejiciat. Mare enim cum tranquillum est usque ad fundum est piscatoribus perspicuum, ita ut tunc nihil ferè ibi piscium eos lateat; cum verò ventis agitur, tegit tempestate turbidâ, que in placida tranquillitate largiter facit perspici. Et infra. (l) Quemadmodum gustu, qui est sensus corporis, bona à malis sine errore, cum rectè valemus, discernentes, ea que sunt suavia appetimus: sic mens nostra cum cœperit integrâ sanitate, & in multa curarum vacuitate moveri, potest etiam divinam consolationem affatim sentire, & à contrariâ nunquam rapi. Concinit scholias tes Climaci dicens (m): Modestia animi, simplicitasque cordis discretionis gratiâ illuminata, discrimina spirituum ostendit, & secernere facit. Et ipse Climacus (n), Mare, inquit, est parens & causa fontis, humilitas autem fons, & mater Discretionis. Laurentius item Justinianus de discernendis spiritibus agens (o) hanc raram esse gratiam ait, & paucissimis collatam, illis videlicet, qui sunt corde humiles, mente puri, ac tentationibus variis diutissimè probati. [p] Qui non est tentatus, ait Sapiens, quid scit? vir in multis expertus cogitabit multa. Nihil enim sapientius experientia, nec facilè quis potest eâ destitutus mysticas Spiritus sancti operationes, ejusque occultas semitas & diversas vocationes, diaboli versutias, & intima cordis penetralia, atque alia ejusdem generis dignoscere, quorum discretio non in simplici notitia, sed in opere, & exercitatione consistit.*

i 2. Cor. 2. 14. k Diad 6. 26. l Idem c. 30. m Ad grad. 21. n In fine gr. 25. lio. de obed. c. 26. p Eccl. 31. 9.

V. Huc pertinet quod ait Job (q), *Nonne auris verba dijudicat & fances comedentis saporem?* Quæ verba explicans B. Gregorius r, *Aliud est*, inquit, *nominatum cibum audire solummodo, aliud etiam gustare. Electi cibum sapientie sic audiunt ut degustent, quia hoc quod audiunt, eis per amorem medullitus sapit.* De quo sapore idem alibi hæc habet. *f Sancti viri inter illusiones atque revelationes ipsas visionum voces aut imagines quodam intimo sapore discernunt, ut sciant vel quid à bono spiritu percipiant, vel quid ab illusione patiantur.* Hunc autem saporem Cancellarius Parisiensis (t) intimam inspirationem esse docet, & experimentalem dulcedinem, sive illustrationem à montibus æternis omnes tenebras effugantem, & manna absconditum ac nomen novum, quod nemo scit, nisi qui accipit. Inerat hæc gratia S. Monicæ magni Augustini optimæ matri, quæ ut ipse testatur [u], dicebat, se discernere nescio quo sapore, quem verbis explicare non poterat, quid interesset inter Deum revelantem & animam suam somniantem. Iterum Gregorius audiendus est [x]: *Cum per semetipsum Dominus loquitur, de verbo ejus sine verbis ac syllabis cor docetur, quia virtus ejus intimâ quadam sublevatione cognoscitur.* Joannes Rusbrochius in regno amantium (y) divinum hunc saporem, immensum, inexhaustum, & incomprehensibilem vocat: additque Harphius [z] totam animam eo perfundi. Differt hic sapor à Discretionem propriè dicta, quia hæc ad vim intellectivam, ille ad affectivam spectat. Deinde hoc sapore proprii tantum instinctus, & ea quæ quisque patitur & percipit, discerni possunt; in alienis autem motionibus judicandis locum non habet.

VI. Quia verò Discretio ex lumine cœlitus infuso paucorum est, sicut pauci item sunt quibus datum sit prophetare, patrare miracula, loqui variis linguis, & ser-

q Job. 12. 11. r Gregor. lib. 11. cap. 4. f Idem l. 4. Dialog. cap. 48. † Gerson. tract. de prob. spirituum. ‡ Aug. l. 6. confes. cap. 13. † Greg. 2°. mor. c. 2. ‡ Rusbr. cap. 33. † Harph. l. 3. myst. Theolog. cap. 18.

mones interpretari; idèd alia via discernendi spiritus inquirenda est, quæ communior sit & facilior, illa nimirum quæ per modum artis & doctrinæ fit; examinatis motionum principiis & effectibus, perpensis item regulis, quæ à Spiritu sancto præscriptæ sunt in sacris Scripturis, & quas sancti Patres à Deo inspirati, aliique Doctores ab experientia instructi tradiderunt. Hæc autem Discretio, licet directè & immediatè ad gratiam gratis datam non spectet, ad eam tamen reducitur, quatenus præceptis utitur quæ viri sapientissimi præter scientiam & naturale iudicium spiritu etiam veritatis imbuti, & æqui spirituum ex principiis supernaturalibus ponderatores, in suis lucubrationibus reliquerunt. Ex his multa longo studio excerpti, quæ ad certa veluti axiomata sive aphorismos redigam, ut quæ in pluribus libris dispersa sunt, hîc in unum collecta, brevique sermone perstricta habeantur. Moneo tamen, ne quis facilè sibi persuadeat se ex istis instructionibus posse certum & irrefragabile iudicium ferre, nisi accedat experientia, quæ omnino necessaria est ad varias motiones, Deique diversas operationes in anima percipiendas. Nam ut scribit Richardus lib. de præparatione animi ad contemplationem (a), *Multa quidem de Discretione legendo, multa discimus audiendo, multa ex insito nobis rationis iudicio, verumtamen nunquam de hac ad plenum erudimur sine experientia magisterio.* Debet quoque discretor in simplicitate cordis, & in spiritu humilitatis Deum solum respicere, ipsi soli inniti, & ab eo lumen petere; quia ut ait seraphica virgo Teresa (b), *Parum ex libris discitur, nisi Deus intus doceat.*

a Rich. 6. 67. b Teres. vitæ suæ c. 22.